

Advies

Beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024

Brussel, 25 november 2019

Vooraf

Op 8 november 2019 publiceerde de Vlaamse Regering de beleidsnota's 2019-2024. In uitvoering van zijn decretale opdrachten brengt de SERV advies uit over de meest relevante beleidsnota's die behoren tot het werkveld van de SERV. Met die adviezen wil de SERV vooral een voorzet geven voor de verdere concretisering van de ambities van de Vlaamse Regering en aangeven bij welke prioritaire dossiers de SERV intens betrokken wenst te worden of zelf het voortouw wil nemen. Voor een aantal thema's verwijst de SERV naar eerdere adviezen en akkoorden.

Een algemene vaststelling is dat de meeste beleidsnota's niet volledig voldoen aan de inhoudelijke en vormelijke bepalingen van de Vlaams Codex Overheidsfinanciën en de Omzendbrief Beleids- en regelgevingsprocessen. De SERV gaat ervan uit dat er bij de toelichting van de aangepaste begroting 2020 (april 2020) en de eerstvolgende Beleids- en Begrotingstoelichtingen (oktober 2020) voldoende tijd is om deze bepalingen wel integraal en consistent toe te passen. Ze zijn immers belangrijk voor de transparantie van de begroting en het regeringsbeleid.

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)
Goedkeuring raad: 25 november 2019

Contactpersoon: Tim Buyse - tbuyse@serv.be

De heer Jan JAMBON

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van
Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Martelaarsplein 19

1000 Brussel

contactpersoon

Tim Buyse

tbuuse@serv.be

ons kenmerk

SERV_20191125_beleidsnota_buitenlands_beleid_BR

Brussel

25 november 2019

Advies beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024

Mijnheer de minister-president

De SERV fungeert al jaren als partner van het Vlaams internationaal beleid. De sociale partners streven ernaar hun belangrijke positie als structurele partner binnen het Vlaamse internationale beleidsveld te bestendigen en te versterken. Zo ondersteunt de SERV het Vlaams buitenlands beleid en vindt hij een grotere betrokkenheid van Vlaanderen bij het maken van Europese en mondiale afspraken aangewezen. In zoverre de beslissingen van internationale fora een directe en wezenlijke invloed hebben op de sociaaleconomische omgeving in Vlaanderen, beschouwt de SERV het als zijn kernopdracht zijn stem te laten gelden.

De SERV heeft begin 2019 zijn internationale missie onder de loep genomen en drie prioritaire uitgangspunten gespecificeerd:

- De focus op en rol van **sociaal overleg in ontwikkelingssamenwerking en duurzame ontwikkeling** blijven van prioritair belang in de internationale werking van de SERV. Voor de sociale partners zijn de Decent Work Agenda van de Internationale Arbeidsorganisatie en de 2030 Agenda for Sustainable Development van de Verenigde Naties belangrijke ijkpunten. De 2030 Agenda omarmt de drie dimensies van duurzaamheid: economie, sociaal en milieu. Het bevorderen van de fundamentele arbeidsnormen, werkgelegenheid, sociale bescherming en sociaal overleg zijn de doelstellingen die het sociale luik van duurzame ontwikkeling onderschragen. De Decent Work Agenda is integraal deel van doelstelling 8 van de sustainable development goals om een “voortdurende, inclusieve en duurzame groei, volledige en productieve werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen te bevorderen” maar is ook belangrijk voor de realisatie van elk van de andere sustainable development goals.
- De **economische en sociale (on)gelijkheid** blijft een belangrijk punt op de internationale agenda. Inclusieve groei en een inclusieve samenleving zijn de Europese antwoorden op de uitdagingen van maatschappelijke uitsluiting door ongelijkheid, een verzwakking van de maatschappelijke structuren en een ondermijning van de economische activiteiten. Het spreekt voor zich dat de Vlaamse sociale partners van dit thema een blijvende prioriteit maken.

- De **prioritaire aandacht voor landen uit het Zuiden en de landen van Oost- en Centraal-Europa** blijft behouden binnen de internationale werking, net als voor de opkomende middle-income landen. De SERV herbevestigt de gemeenschappelijke visie van de Vlaamse sociale partners dat een evenwichtig socio-economisch beleid de basis vormt voor het welzijn en de welvaart van de bevolking in de ontwikkelingslanden en dat sociale partners van zowel het zuiden als het noorden daarbij een cruciale rol te spelen hebben. Het dichten van de kloof tussen arme en rijke landen en in het bijzonder het bestrijden van extreme armoede in ontwikkelingslanden, blijft voor de SERV cruciaal. Wederzijds respect als partners op gelijke voet en het willen leren van elkaar, sturen de internationale relaties van de SERV, zonder bevoogding of paternalisme ten opzichte van de landen waar men mee samenwerkt.

Bovenstaande uitgangspunten in acht nemend, wensen de sociale partners volgende elementen te beklemtonen als reactie op de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking voor de komende legislatuur.

Een ambitieus en impactsvol Vlaams-Europees beleid

De SERV onderschrijft de ambitie om verder te werken aan een grotere Europese bewustwording en aan de transparantie over het Vlaamse standpunt in EU-dossiers.

De sociale partners ondersteunen daarnaast dat de beleidsnota ambieert om meer te wegen op de EU-besluitvorming en dat belang wordt gehecht aan een tijdige betrokkenheid van relevante belanghebbenden bij de Europese dossiers. De Vlaamse sociale partners stellen in dit kader graag hun expertise ter beschikking. Informatiedoorstromingskanalen zoals VLEVA spelen hierin een belangrijke rol.

De beleidsnota kondigt in dat kader ook de oprichting aan van een nieuw politiek-ambtelijk overlegorgaan, teneinde op vlotte wijze een Vlaams standpunt tot stand te kunnen brengen voor de belangrijkste Europese, bilaterale en multilaterale aangelegenheden. De SERV dringt aan op een betrokkenheid van de Vlaamse sociale partners bij dit overleg.

In 2024 zit België de Raad van de Europese Unie voor. In een visiedocument 'Vlaanderen en de Europese Unie 2024' zal Vlaanderen de Europese dossiers bepalen waarop tijdens dit Voorzitterschap wordt ingezet en wordt ook een Vlaams activiteitenprogramma opgemaakt. De Vlaamse sociale partners nemen het engagement mee hun schouders onder deze initiatieven te zetten en bieden zich aan als constructieve partner.

Tot slot vindt de SERV de aangekondigde versterking van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU positief.

Stimulansen voor een internationalisering van de Vlaamse economie

De sociale partners vinden het positief dat in de beleidsnota wordt ingezet op een doorgedreven internationalisering van de Vlaamse economie, en dat de strategie 'Vlaanderen Versnelt!' ook actief zal worden uitgerold in de komende legislatuur. Dit alles moet helpen om onze regio te profileren als innovatieve topregio op technologisch vlak en als interessante investeringslocatie en om de reputatie van Vlaanderen als sterke en innovatieve economie te versterken.

Wetenschappelijk onderzoek geeft aan dat ondernemingen die zich internationaal richten en aandacht hebben voor export een hogere groei kans hebben. De SERV vraagt daarom blijvende inspanningen tot het verminderen van de drempels tot internationalisering waarmee Vlaamse

ondernemingen geconfronteerd worden. De beleidsnota lijkt hier alvast op in te spelen. In Vlaanderen speelt FIT een belangrijke rol voor het vergroten van de exportoriëntatie van onze bedrijven. FIT zou een actievere rol kunnen opnemen bij het opstarten van buitenlandse vestigingen van Vlaamse ondernemingen en bij de ondersteuning van ondernemingen in hun internationale activiteiten en de uitbouw van een netwerk. Ook ondersteuning op het vlak van export is van groot belang. Bij de komende Brexit bijvoorbeeld, die hopelijk zo bedrijfsvriendelijk mogelijk verloopt, zouden Vlaamse ondernemingen optimaal ondersteund moeten worden in hun internationale activiteiten.

De SERV merkt op dat de positionering van FIT als onestopshop voor buitenlandse investeerders wordt versterkt, en dat het agentschap in de toekomst zal optreden als juridisch erkend ondernemersloket. De SERV waarschuwt evenwel voor een mogelijke verwarring met de 'ondernemingsloketten' en vraagt daarom dat de term 'ondernemersloket' wordt aangepast.

De SERV vindt het positief dat de beleidsnota de kaart trekt van de 'Science & Technology Offices' binnen het buitenlands economisch netwerk, om internationale technologische samenwerking te faciliteren en méér buitenlandse investeringen aan te trekken. De SERV waardeert dat FIT, bij de uitrol ervan, zal overleggen met *alle* relevante partners in het ondernemers- en innovatielandschap.

Multilateralisme, partnerschappen en de verspreiding van best practices

De beleidsnota ziet het multilaterale kader en besluitvormingssysteem terecht als cruciaal om een gelijk internationaal speelveld te bekomen, standaarden op te stellen en af te dwingen, en om mensenrechten te vrijwaren en te bevorderen.

De Vlaamse sociale partners hechten veel belang aan de multilaterale instelling IAO die als tripartiet orgaan van de VN instaat voor de wereld van de arbeid en de arbeidsverhoudingen. Ze wijzen erop dat ze sinds meer dan 20 jaar hebben meegewerkt als technische partner in de IAO-projecten die door de Vlaamse Regering werden gefinancierd voor zover die betrekking hadden op sociaal overleg en andere voor de sociale partners belangrijke thema's.

Het Vlaams Trustfonds bij de IAO, opgericht in 2001 en gevoed met tweejaarlijkse bijdragen van de Vlaamse Regering, wendt Vlaamse middelen aan voor activiteiten die beantwoorden aan de strategische doelstellingen van de IAO en aan de thematische en geografische prioriteiten van het Vlaamse buitenlandse beleid. De inhoudelijke focus van het trustfund ligt sinds 2016 op het promoten van waardig werk bij vrouwen en jongeren, met specifieke aandacht voor sociale dialoog. Geografisch is er een voorkeur voor Zuidelijk Afrika. Ook kan er worden ingezet op actuele noden en opportuniteiten. De SERV pleit ervoor de financiële bijdrage aan het trustfund te bestendigen met als doel zoveel mogelijk meerwaarde te realiseren en daarbij oog te hebben voor een resultaatgericht beheer van de multilaterale organisaties, alsook te streven naar een verhoogde betrokkenheid van Vlaamse sociale partners, private partners, expertisecentra of kennisinstellingen bij die multilaterale organisaties.

De EU-nabuschaps gordel wordt gezien als één van de regio's waarbinnen vanuit Vlaanderen strategische partnerschappen kunnen worden aangegaan. De opbouw van stabiliteit en welvaart aan de oostelijke en zuidelijke grenzen van Europa blijft één van de grote uitdagingen. Binnen deze partnerschappen, en in wisselwerking met het buitenlands EU-beleid, stelt de SERV voor om volgende thema's als prioritair te zien:

- de rol van het sociaal overleg
- conflictpreventie door bemiddeling vanuit de idee dat volwaardig sociaal overleg niet zonder preventieve kanalen en gestructureerde bemiddeling kan
- jeugdwerkloosheid en jongeren op de arbeidsmarkt, de afstemming onderwijs en arbeidsmarkt, (individuele) beroepsopleidingen ...
- waardig werk en groene economie
- vrouwenrechten en vertegenwoordiging van vrouwen/gelijke kansen
- bestrijding van kinderarbeid
- positie van de “domestic workers” en de informele economie

De minister formuleert de duidelijke ambitie om goede praktijken binnen het Vlaams beleid onder de aandacht te brengen bij multilaterale organisaties. Goede praktijkvoorbeelden uit het Vlaamse sociaal overleg kunnen volgens de sociale partners ook internationaal worden uitgespeeld, bijvoorbeeld in het kader van de IAO-projecten. In het verleden stelde de SERV al meermaals zijn expertise ter beschikking binnen internationale projecten (ESF, TAIEX, Europese Commissie, IAO ...). De ervaring leert dat men in landen aan de zuid- en oostrand van de Europese Unie zeer geïnteresseerd is in de wijze waarop sociale partners in Vlaanderen betrokken zijn bij het beleid. Bijvoorbeeld hoe ze het werkgelegenheidsbeleid mee vorm kunnen geven, wat ze doen om de economische crisis en de jeugdwerkloosheid te bestrijden, hoe het industrieel en clusterbeleid wordt vormgegeven ...

Een Vlaams buitenlands beleid gedreven door waarden en normen

De beleidsnota zet prominent in op de verankering van de internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen, herbevestigt de belangrijke positie van de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling en focust sterk op het respecteren van de mensenrechten en respect voor gender. Het naleven van mensenrechten, waardig werk en internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (iMVO) wordt hoog in het vaandel gedragen.

De Vlaamse sociale partners vinden het belangrijk dat bedrijven zorg dragen voor het milieu en mensenrechten respecteren. Een focus op ‘due diligence’ en duurzaam internationaal ketenbeheer lijkt in de beleidsnota te ontbreken. Meer aandacht zou moeten uitgaan naar mensenrechten in een context van duurzaam en ethisch internationaal ondernemen. De sociale partners merken op dat onze buurlanden voorlopen op Vlaanderen op dit vlak, en bijvoorbeeld vrijwillige en bindende maatregelen, gericht op internationale bedrijven, lanceren, of samenwerking tussen bedrijven, overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties binnen iMVO-convenanten ondersteunen. Op basis van goede praktijken in het buitenland, rekening houdend met internationale richtlijnen (VN, OESO) en gedreven door de opportuniteiten van nieuwe technologieën (blockchain, artificiële intelligentie), zou dit thema een prominente plaats moeten krijgen in het Vlaams buitenlands beleid. De Vlaamse Regering kan Vlaamse bedrijven oproepen om een voorbeeld te zijn op het vlak van maatschappelijk, ethisch en duurzaam ondernemen en inzetten op het hand in hand gaan van welvaart én ethisch ondernemen. De sociale partners vragen dat vanuit Vlaanderen werk gemaakt wordt van meer transparantie in de

internationale toeleveringsketens.¹ FIT speelt in de verdere sensibilisering van Vlaamse ondernemingen m.b.t. iMVO een blijvende belangrijke rol.

De sociale partners hechten belang aan een eerlijke, rechtvaardige en milieuvriendelijke internationale handel waarbij cruciaal ook arbeids- en milieunormen worden gerespecteerd. De SERV nodigt de Vlaamse Regering uit om federaal, Europees en internationaal de arbeids- en milieunormen een plaats te geven in de verschillende onderhandelingen met handelsfaciliterend karakter, en dit steeds in een Europees en internationaal verband, zodat we onze eigen bedrijven geen concurrentieel nadeel opleggen. Daarnaast zou de samenwerking met multilaterale organisaties ook steeds de wereldwijde naleving van de arbeids- en milieunormen als aandachtspunt moeten omvatten, aangevuld met een terecht belangrijke focus op respect voor de mensenrechten.

Wat ontwikkelingssamenwerking betreft, besteedt de beleidsnota bijzondere aandacht aan kwetsbare doelgroepen die uit de boot (dreigen te) vallen, in lijn met het VN-principe 'leaving no one behind', en worden respect voor mensenrechten, gender en goed bestuur als kernwaarden gezien. De Vlaamse sociale partners menen dat een evenwichtig socio-economisch beleid de basis vormt voor het welzijn en de welvaart van de bevolking in de ontwikkelingslanden en dat sociale partners van zowel het zuiden als van het noorden daarbij een cruciale rol te spelen hebben. De rol van de private sector is relevant voor de ontwikkeling van landen en gebeurt in samenhang met de andere actoren zoals de overheid en het maatschappelijk middenveld.

De beleidsnota richt de ontwikkelingssamenwerking op (i) landbouw, landrechten en voedselzekerheid (Malawi), (ii) een universele toegang en recht op basisgezondheidsdiensten (Mozambique), (iii) de creatie van welvaart en toekomstkansen van kwetsbare bevolkingsgroepen in Noord- en Oost-Afrika, en (iv) het stimuleren van economische ontwikkeling en de ontwikkeling van de private sector in de partnerlanden.

De SERV vindt dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in het algemeen te weinig openstaat voor sociaal overleg en de sociale partners. Een partnerschap met vakbonden en werkgeversorganisaties uit het zuiden biedt volgens de SERV een meerwaarde omdat het bij echt partnerschap gaat om de uitwisseling van kennis en ervaringen en wederzijds respect. Bij de keuze voor goed bestuur als rode draad in ontwikkelingssamenwerking wijst de SERV erop dat een behoorlijk functionerend sociaal overleg één van de factoren is die bijdragen tot inclusieve en evenwichtige economische groei en de creatie van waardig werk.

Een actieve rol van de Vlaamse sociale partners

De SERV herhaalt dat hij het Vlaams buitenlands beleid steeds heeft ondersteund en meermaals heeft aangedrongen op een grotere betrokkenheid van Vlaanderen bij het maken van Europese en mondiale afspraken. Voor zover beslissingen op internationale fora een directe en wezenlijke invloed hebben op de sociaaleconomische omgeving in Vlaanderen, beschouwt de SERV het als zijn kernopdracht zijn stem te laten gelden.

---

¹ We verwijzen hier ook naar de conferentie over transparantie in de toeleveringsketen via innovatieve technologieën, georganiseerd door voormalig Vlaams minister-president Geert Bourgeois in samenwerking met de Vlaamse overheid en de SERV op 26 november 2018. Link: <https://www.fdfa.be/nl/transparantie-in-de-toeleveringsketen-via-innovatieve-technologie%C3%ABn>

De Vlaamse sociale partners zullen binnen hun internationale missie getrouw verder blijven samenwerken met internationale partners en op zoek gaan naar partnerschappen. Ze bieden zich opnieuw aan als technische partner van het Vlaams buitenlands beleid en zullen zelf blijvend inzetten op deelname aan Europese projecten van ervaringsuitwisseling en samenwerking.

Inhoudelijk stellen ze voor om de thema's van sociaal overleg niet te laten vallen en zijn ze bereid hun expertise mee in te schakelen bij de internationale uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden.

Hopend op een verdere productieve samenwerking in de komende legislatuur.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter